

Informatyka 2 (ES1E3017)

Politechnika Białostocka - Wydział Elektryczny
Elektrotechnika, semestr III, studia stacjonarne I stopnia
Rok akademicki 2020/2021

Wykład nr 6 (10.11.2020)

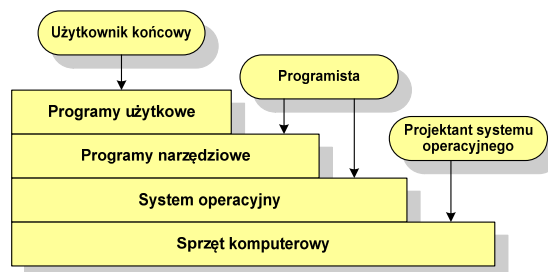
dr inż. Jarosław Forenc

Plan wykładu nr 6

- Definicje systemu operacyjnego
- Zarządzanie procesami
 - definicja procesu, blok kontrolny procesu
 - dwu- i pięciostanowy model procesu
- Zarządzanie dyskowymi operacjami we-wy
 - metody przydziału pamięci dyskowej (alokacja ciągła, alokacja listowa, alokacja indeksowa)
 - struktura dysku twardego (MBR, GPT)
 - systemy plików: FAT (FAT12, FAT16, FAT32, exFAT), NTFS

System operacyjny - definicja

- **System operacyjny** - jest to program sterujący wykonywaniem aplikacji i działający jako interfejs pomiędzy aplikacjami (użytkownikiem) a sprzętem komputerowym
- **użytkownik końcowy** nie jest zainteresowany sprzętem, interesują go tylko **aplikacje** (programy użytkowe)
- aplikacje są tworzone przez **programistów** za pomocą języków programowania

System operacyjny - definicja

- System operacyjny - **administrator zasobów** - zarządza i przydziela zasoby systemu komputerowego oraz steruje wykonaniem programu
- **zasób systemu** - każdy element systemu, który może być przydzielony innej części systemu lub oprogramowaniu aplikacyjnemu
- do zasobów systemu zalicza się:
 - czas procesora
 - pamięć operacyjną
 - urządzenia zewnętrzne

Zarządzanie procesami

- Głównym zadaniem systemu operacyjnego jest **zarządzanie procesami**
- Definicja procesu:
 - **proces** - program w trakcie wykonania
 - **proces** - ciąg wykonań instrukcji wyznaczanych kolejnymi wartościami licznika rozkazów wynikających z wykonywanej procedury (programu)
 - **proces** - jednostka, którą można przypisać procesorowi i wykonać
- Proces składa się z kilku elementów:
 - **kod programu**
 - **dane potrzebne programowi** (zmienne, przestrzeń robocza, bufor)
 - **kontekst wykonywanego programu** (stan procesu) - dane wewnętrzne, dzięki którym system operacyjny może nadzorować proces i nim sterować

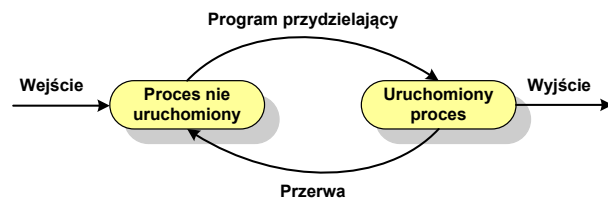
Blok kontrolny procesu (deskryptor procesu)

- struktura danych tworzona i zarządzana przez system operacyjny, a opisująca właściwości procesu
- **identyfikator** - unikatowy numer skojarzony z procesem, dzięki któremu można odróżnić go od innych procesów
- **stan procesu**: nowy, gotowy, uruchomiony, zablokowany, anulowany
- **priorytet** - niski, normalny, wysoki, czasu rzeczywistego
- **licznik programu** - adres kolejnego rozkazu w programie, który ma zostać wykonany
- **wskaźniki pamięci** - wskaźniki do kodu programu, danych skojarzonych z procesem, dodatkowych bloków pamięci
- **dane kontekstowe** - dane znajdujące się w rejestrach procesora, gdy proces jest wykonywany
- **informacje na temat stanu żądań we-wy** - informacje na temat urządzeń we-wy przypisanych do tego procesu

Identyfikator
Stan
Priorytet
Licznik programu
Wskaźniki pamięci
Dane kontekstowe
Informacje na temat stanu żądań we/wy
Informacje ewidencyjne
...

Dwustanowy model procesu

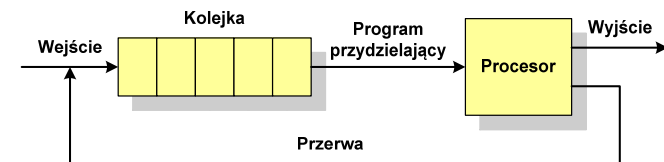
- najprostszy model polega na tym, że w dowolnej chwili proces jest wykonywany przez procesor (**uruchomiony**) lub nie (**nie uruchomiony**)

- system operacyjny tworząc nowy proces, tworzy blok kontrolny procesu po czym wprowadza proces do systemu jako nie uruchomiony
- w pewnym momencie aktualnie wykonywany proces zostaje przerwany i program przydzielający wybiera inny proces do wykonania
- stan poprzednio uruchomionego procesu jest zmieniany z uruchomionego na nie uruchomiony

Dwustanowy model procesu

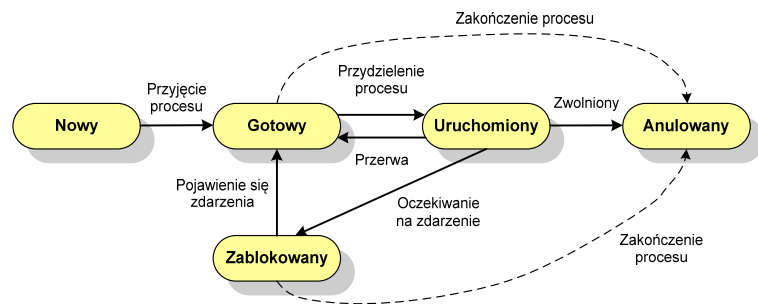
- procesy, które nie są uruchomione czekają w kolejce na wykonanie

- jeśli wykonywanie procesu zostało anulowane lub zakończone, to opuszcza on system, a program przydzielający wybiera kolejny proces z kolejki, który zostanie wykonany

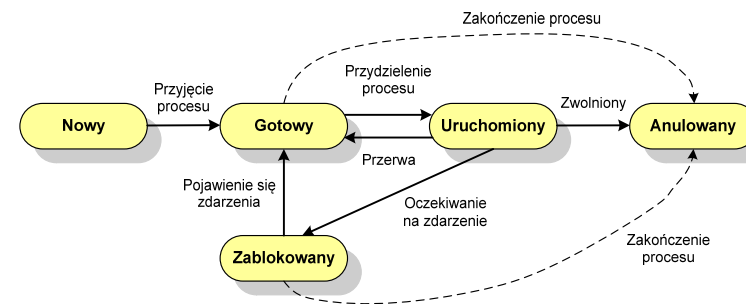
Pięciostanowy model procesu

- w dwustanowym modelu procesu kolejka działa na zasadzie FIFO, a procesor wykonuje procesy cyklicznie z kolejki
- problem pojawia się w przypadku, gdy kolejny proces pobierany do wykonania z kolejki jest zablokowany, gdyż oczekuje na zakończenie operacji we-wy
- rozwiązaniem powyższego problemu jest podział procesów nieruchomych na **gotowe do wykonania** i **zablokowane**

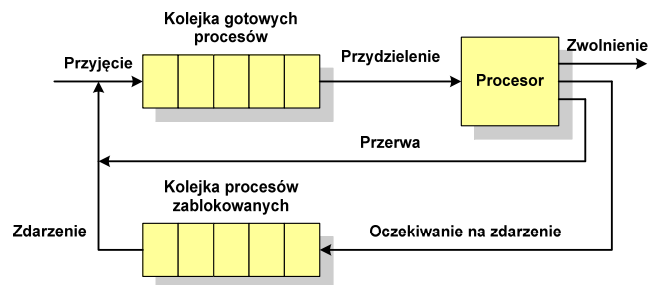
Pięciostanowy model procesu

- **uruchomiony** - proces aktualnie wykonywany
- **gotowy** - proces gotowy do wykonania przy najbliższej możliwej okazji
- **zablokowany** - proces oczekujący na zakończenie operacji we-wy
- **nowy** - proces, który właśnie został utworzony (ma utworzony blok kontrolny procesu, nie został jeszcze załadowany do pamięci), ale nie został jeszcze przyjęty do grupy procesów oczekujących na wykonanie
- **anulowany** - proces, który został wstrzymany lub anulowany z jakiegoś powodu

Pięciostanowy model procesu

- podział procesów nieruchomych na **gotowe do wykonania** i **zablokowane** wymaga zastosowania minimum dwóch kolejek

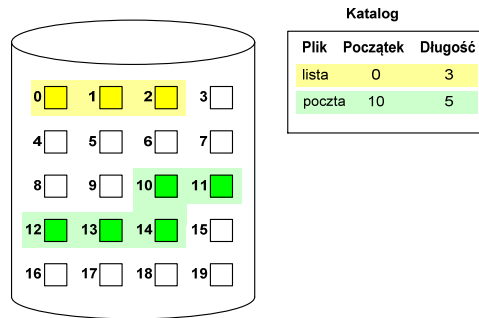
- gdy pojawia się zdarzenie system operacyjny musi przejrzeć kolejkę szukając procesów, który związane są z danym zdarzeniem
- w celu zapewnienia większej wydajności lepiej jest gdy dla każdego zdarzenia istnieje oddzielna kolejka

Zarządzanie dyskowymi operacjami we-wy

- Metody przydziału pamięci dyskowej (teoria)
 - alokacja ciągła
 - alokacja listowa
 - alokacja indeksowa
- Struktura dysku twardego
 - MBR (BIOS)
 - GPT (UEFI)
- Systemy plików (praktyka)
 - FAT (FAT12, FAT16, FAT32, exFAT)
 - NTFS
 - ext2

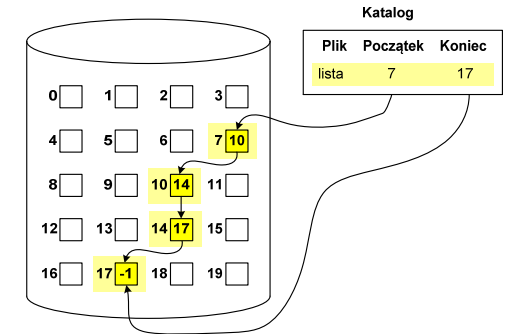
Przydział pamięci dyskowej - alokacja ciągła

- każdy plik zajmuje ciąg kolejnych bloków na dysku
- plik zdefiniowany jest przez adres pierwszego bloku i ilość kolejnych zajmowanych bloków
- zalety: małe opóźnienia w transmisji danych, łatwy dostęp do dysku
- wady: trudność w znalezieniu miejsca na nowy plik

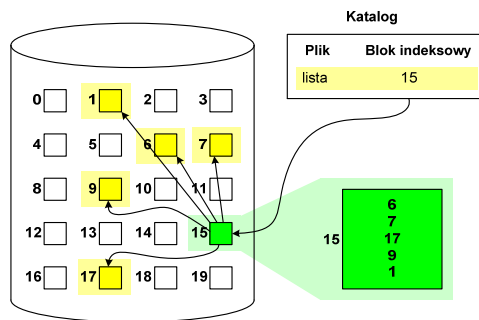
Przydział pamięci dyskowej - alokacja listowa

- każdy plik jest listą powiązanych ze sobą bloków dyskowych, które mogą znajdować się w dowolnym miejscu na dysku
- w katalogu dla każdego pliku zapisany jest wskaźnik do pierwszego i ostatniego bloku pliku
- każdy blok zawiera wskaźnik do następnego bloku

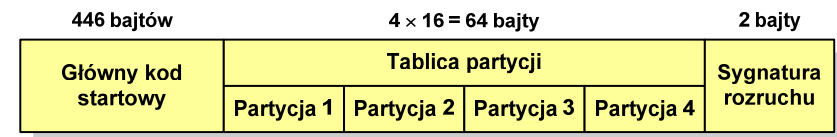
Przydział pamięci dyskowej - alokacja indeksowa

- każdy plik ma własny blok indeksowy, będący tablicą adresów bloków dyskowych
- w katalogu zapisany jest dla każdego pliku adres bloku indeksowego

Struktura dysku twardego - MBR

- MBR (Master Boot Record)** - główny rekord ładujący (1983, PC DOS 2.0)
- struktura danych opisująca podział dysku na partycje
- pierwszy sektor logiczny dysku (CHS → 0,0,1), zajmuje 512 bajtów

- główny kod startowy (Master Boot Code, bootloader)** - program odszukujący i ładujący do pamięci zawartość pierwszego sektora aktywnej partycji
- tablica partycji** - cztery 16-bajtowe rekordy opisujące partycje na dysku
- sygnatura rozruchu (boot signature)** - znacznik końca MBR (0x55AA)

Struktura dysku twardego - MBR (tablica partycji)

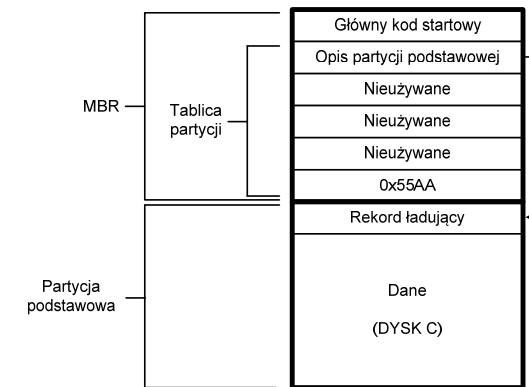
- zawartość rekordu w tablicy partycji

Bajty	Rozmiar	Zawartość
00H	1	Znacznik aktywności: 00H - nieaktywna, 80H - aktywna
01H	1	Początek partycji: numer głowicy
02H-03H	2	Początek partycji: numer cylindra i sektora
04H	1	Typ partycji (system plików)
05H	1	Koniec partycji: numer głowicy
06H-07H	2	Koniec partycji: numer cylindra i sektora
08H-0BH	4	Liczba sektorów: początek dysku → pierwszy sektor partycji
0CH-0FH	4	Rozmiar partycji: liczba sektorów w partycji

- zawartość i organizacja tablicy jest niezależna od systemu operacyjnego
- niewykorzystywany rekord zawiera same zera
- maksymalny rozmiar partycji to **2 TB** ($2^{32} \times 512$ bajtów)

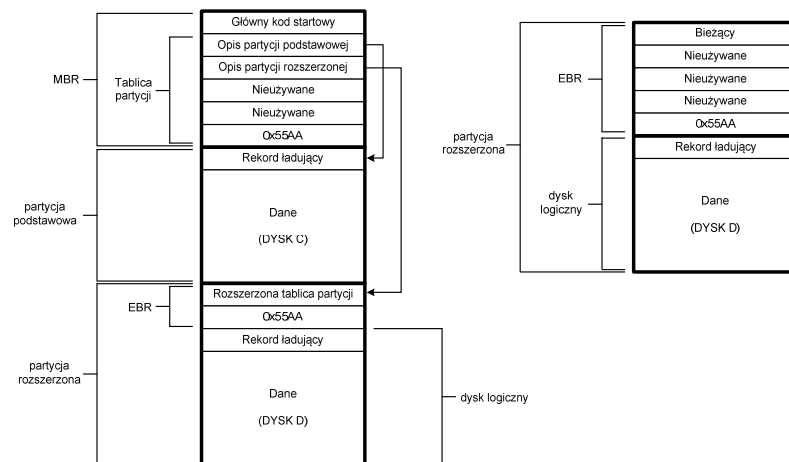
Struktura dysku twardego - MBR (tablica partycji)

- na dysku mogą znajdować się maksymalnie 4 **partycje podstawowe** (**primary partition**)
- każda partycja podstawowa może zawierać jeden **dysk logiczny**

Struktura dysku twardego - MBR (tablica partycji)

- w tablicy partycji można utworzyć jedną **partycję rozszerzoną** (**extended partition**), która może zawierać wiele dysków logicznych

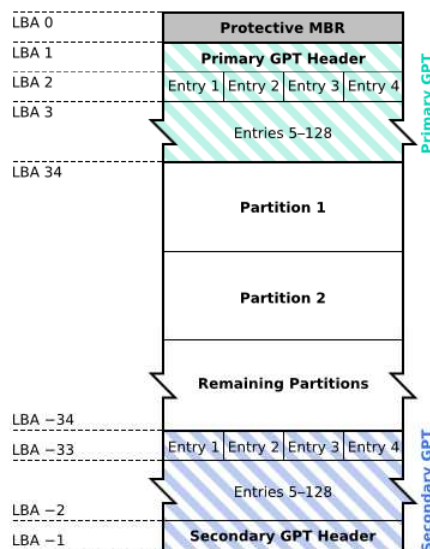

Struktura dysku twardego - GPT

- GPT (GUID Partition Table)** - standard zapisu informacji o partycjach na dysku twardego
- GUID (Globally Unique Identifier)** - 128-bitowa liczba stosowana do identyfikowania informacji w systemach komputerowych
- GPT to część standardu **UEFI (Unified Extensible Firmware Interface)**, który zastąpił BIOS w komputerach PC (interfejs graficzny, obsługa myszki)
- opracowanie: IBM/Microsoft, 2010 rok
- maksymalny rozmiar dysku to **9,4 ZB** (2^{64} sektorów \times 512 bajtów)
- możliwość utworzenia do 128 partycji podstawowych

Struktura dysku twardego - GPT (struktura)

- **Protective MBR** - pozostawiony dla bezpieczeństwa
- **GPT Header** (512 bajtów):
 - liczba pozycji w tablicy partycji
 - rozmiar pozycji w tablicy partycji
 - położenie zapasowej kopii GPT
 - unikatowy identyfikator dysku
 - sumy kontrolne
- **Entry x** (128 bajtów):
 - typ partycji
 - unikatowy identyfikator
 - początkowy i końcowy numer LBA
 - atrybuty
 - nazwa

FAT12

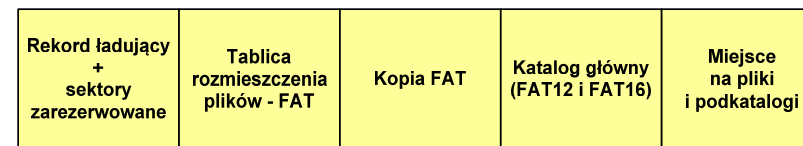
- system plików FAT12 przeznaczony jest dla nośników o małej pojemności
- obsługuje $2^{12} = 4096$ jednostek alokacji, max. rozmiar partycji to 16 MB
- **rekord ładujący** zajmuje pierwszy sektor dyskietki lub dysku logicznego

- rekord ładujący zawiera następujące dane:
 - instrukcja skoku do początku programu ładującego (3 bajty)
 - nazwa wersji systemu operacyjnego (8 bajtów)
 - struktura BPB (ang. BIOS Parametr Block) - blok parametrów BIOS (25 bajtów)
 - rozszerzony BPB (ang. Extended BPB, 26 bajtów)
 - wykonywalny kod startowy uruchamiający system operacyjny (448 bajtów)
 - znacznik końca sektora - 55AAH (2 bajty)

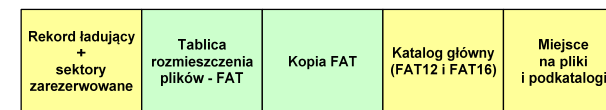
System plików FAT (File Allocation Table)

- opracowany na przełomie lat 70. i 80. dla systemu MS-DOS
- występuje w czterech wersjach: FAT12, FAT16, FAT32 i exFAT (FAT64)
- numer występujący po słowie FAT oznacza liczbę bitów przeznaczonych do kodowania (numeracji) **jednostek alokacji pliku** (JAP), tzw. **klastrów** (ang. cluster) w tablicy alokacji plików
 - 12 bitów w systemie FAT12
 - 16 bitów w systemie FAT16
 - 32 bity w systemie FAT32 (praktycznie 28)
 - 64 bity w systemie exFAT (FAT64)
- ogólna struktura dysku logicznego / dyskietki w systemie FAT:

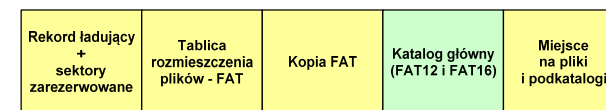

FAT12

- **tablica rozmieszczenia plików FAT** tworzy swego rodzaju „mapę” plików zapisanych na dysku
- za tablicą FAT znajduje się jej kopia, która nie jest wykorzystywana

- za kopią tablicy FAT znajduje się **katalog główny** zajmujący określoną dla danego typu dysku liczbę sektorów

FAT12

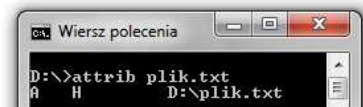
- katalog główny zawiera 32-bajtowe pola mogące opisywać pliki, podkatalogi lub etykiety dysku

Zawartość pola:

Bajty	Rozmiar	Zawartość
00H-07H	8	Nazwa pliku w kodach ASCII
08H-0AH	3	Rozszerzenie nazwy pliku
0BH	1	Atrybuty pliku
0CH-15H	10	Zarezerwowane
16H-17H	2	Czas utworzenia lub aktualizacji pliku
18H-19H	2	Data utworzenia lub aktualizacji pliku
1AH-1BH	2	Numer pierwszej JAP
1CH-1DH	2	Mniej znaczące słowo rozmiaru pliku
1EH-1FH	2	Bardziej znaczące słowo rozmiaru pliku

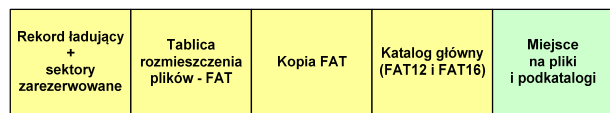
Atrybuty pliku:

Bit	Znaczenie
0	Plik tylko do odczytu (read only)
1	Plik ukryty (hidden)
2	Plik systemowy (system)
3	Etykieta dysku (volume label)
4	Podkatalog
5	Plik archiwalny (archive)
6,7	Nie wykorzystywane

FAT12

- pozostałą część dysku zajmuje miejsce na pliki i podkatalogi

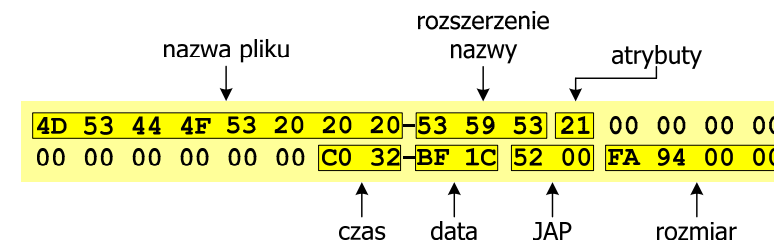
- podkatalogi nie są ograniczone co do wielkości, zapisywane są na dysku w sposób identyczny jak pliki użytkowe i także zawierają 32-bajtowe pola

FAT12

- przykładowa zawartość katalogu głównego:

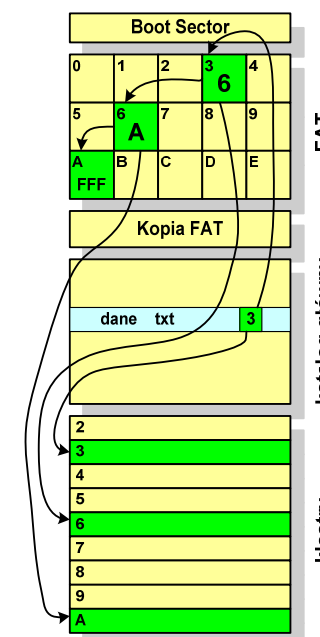
```

0000 49 4F 20 20 20 20 20 20-53 59 53 21 00 00 00 00 IO SYS!...
0010 00 00 00 00 00 00 C0 32-BF 1C 02 00 46 9F 00 00 .....2...F...
0020 4D 53 44 4F 53 20 20 20-53 59 53 21 00 00 00 00 MSDOS SYS!...
0030 00 00 00 00 00 00 C0 32-BF 1C 52 00 FA 94 00 00 .....2...R....
0040 43 4F 4D 4D 41 4E 44 20-43 4F 4D 20 00 00 00 00 COMMAND COM ...
0050 00 00 00 00 00 00 C0 32-BF 1C 9D 00 75 D5 00 00 .....2...u...
0060 41 54 54 52 49 42 20 20-45 58 45 20 00 00 00 00 ATTRIB EXE ...
0070 00 00 00 00 00 00 C0 32-BF 1C 08 01 C8 2B 00 00 .....2.....+..
    
```


FAT12 - położenie pliku na dysku

- w katalogu, w 32-bajtowym polu każdego pliku wpisany jest początkowy numer JAP
- numer ten określa logiczny numer sektora, w którym znajduje się początek pliku
- ten sam numer JAP jest jednocześnie indeksem do miejsca w tablicy FAT, w którym wpisany jest numer kolejnej JAP
- numer wpisany we wskazanym miejscu tablicy rozmieszczenia plików wskazuje pierwszy sektor następnej części pliku i równocześnie położenie w tablicy FAT numeru następnej JAP
- w ten sposób tworzy się łańcuch, określający położenie całego pliku
- jeśli numer JAP składa się z samych FFF, to oznacza to koniec pliku

FAT12 - struktura dyskietki (1,44 MB)

- całkowita liczba sektorów na dyskietce: 2880
- liczba sektorów systemowych: 33

Rekord ładujący + sektory zarezerwowane	Tablica rozmieszczenia plików - FAT	Kopia FAT	Katalog główny (FAT12 i FAT16)	Miejsce na pliki i podkatalogi
1 sektor	9 sektorów	9 sektorów	14 sektorów	2847 sektorów

- maksymalna liczba plików w katalogu głównym: 224
- liczba sektorów na pliki i podkatalogi: $2880 - 33 = 2847$
- dostępne miejsce na pliki i podkatalogi: $2847 \times 512 = 1\,457\,664$ bajty

FAT32

- po raz pierwszy wprowadzony w systemie Windows 95 OSR2
- ogólna struktura systemu FAT32 jest taka sama jak w FAT12/FAT16 - nie ma tylko miejsca przeznaczonego na katalog główny

Rekord ładujący + sektory zarezerwowane	Tablica rozmieszczenia plików - FAT	Kopia FAT	Miejsce na pliki i katalogi

- do adresowania JAP stosuje się, obcięty o 4 najstarsze bity, adres 32-bitowy i dlatego dysk z FAT32 może zawierać maksymalnie 2^{28} JAP
- dla JAP od 4 kB do 32 kB, teoretycznie dysk może mieć rozmiar **8 TB**, ale praktycznie ograniczenie (MBR) to liczba 2^{32} sektorów, czyli **2 TB**
- w systemie FAT32 można formatować tylko dyski, nie można natomiast zainstalować go na dyskietkach

FAT16

- po raz pierwszy pojawił się w systemie MS-DOS 3.3
- ogólna struktura dyskietki / dysku logicznego w systemie FAT16 jest taka sama jak w przypadku FAT12

Rekord ładujący + sektory zarezerwowane	Tablica rozmieszczenia plików - FAT	Kopia FAT	Katalog główny (FAT12 i FAT16)	Miejsce na pliki i podkatalogi

- maksymalna liczba JAP ograniczona jest do 2^{16} czyli 65536
- maksymalny rozmiar dysku logicznego:
 - DOS, Windows 95** - ok. 2 GB (gdyż maksymalny rozmiar JAP to 2^{15} bajtów)
 - Windows 2000** - ok. 4 GB (gdyż maksymalny rozmiar JAP to 2^{16} bajtów)

FAT32

- w systemie FAT32 katalog główny może znajdować się w dowolnym miejscu na dysku i może zawierać maksymalnie 65 532 pliki i katalogi

Bajty	Rozmiar	Zawartość
00H-07H	8	Nazwa pliku w kodach ASCII
08H-0AH	3	Rozszerzenie nazwy pliku
0BH	1	Atrybuty pliku
0CH	1	Wielkość liter nazwy i rozszerzenia pliku
0DH	1	Czas utworzenia w milisekundach
0EH-0FH	2	Czas utworzenia
10H-11H	2	Data utworzenia
12H-13H	2	Czas ostatniego dostępu
14H-15H	2	Numer pierwszej JAP (16 starszych bitów)
16H-17H	2	Czas utworzenia lub aktualizacji pliku
18H-19H	2	Data utworzenia lub aktualizacji pliku
1AH-1BH	2	Numer pierwszej JAP (16 młodszych bitów)
1CH-1DH	2	Mniej znaczące słowo rozmiaru pliku
1EH-1FH	2	Bardziej znaczące słowo rozmiaru pliku

FAT32 - długie nazwy plików

- wprowadzone w systemie Windows 95
- informacje o nazwie pliku zapamiętywane są jako:
 - długa nazwa
 - skrócona nazwa (tzw. alias długiej nazwy)
- metoda tworzenia skróconej nazwy pliku:
 - rozszerzenie długiej nazwy staje się rozszerzeniem skróconej nazwy
 - pierwsze sześć znaków długiej nazwy staje się pierwszymi sześcioma znakami skróconej nazwy (niedozwolone znaki zamieniane są na znak podkreślenia, małe litery zamieniane są na wielkie litery)
 - pozostałe dwa znaki nazwy skróconej to ~1 lub jeśli plik o takiej nazwie istnieje ~2, itd.

FAT32 - długie nazwy plików

- Nazwa pliku: **Systemy Operacyjne - praca domowa.txt**

długa nazwa pliku

0000	43 20 00 64 00 6F 00 6D-00 6F 00 0F 00 CF 77 00	C .d.o.m.o....w.
0010	61 00 2E 00 74 00 78 00-74 00 00 00 00 FF FF	a...t.x.t.....
0020	02 63 00 79 00 6A 00 6E-00 65 00 0F 00 CF 20 00	.c.y.j.n.e....
0030	2D 00 20 00 70 00 72 00-61 00 00 00 63 00 61 00	-.p.r.a...c.a.
0040	01 53 00 79 00 73 00 74-00 65 00 0F 00 CF 6D 00	.S.y.s.t.e....m.
0050	79 00 20 00 4F 00 70 00-65 00 00 00 72 00 61 00	y. .O.p.e...r.a.
0060	53 59 53 54 45 4D 7E 31-54 58 54 20 00 4B 03 80	SYSTEM~1TXT .K..
0070	67 32 67 32 00 00 08 80-67 32 02 00 06 00 00 00	g2g2....g2.....

skrócona nazwa pliku

FAT32 - długie nazwy plików

- **skrócona nazwa pliku** przechowywana jest w identycznej, 32-bajtowej, strukturze jak w przypadku plików w starym formacie 8+3
- **długie nazwy plików** zapisywane są także w 32-bajtowych strukturach, przy czym jedna nazwa zajmuje kilka struktur (w jednej strukturze umieszczonych jest 13 kolejnych znaków w formacie Unicode)

Bajty	Rozmiar	Zawartość
00H	1	Pierwsze 6 bitów określa numer fragmentu nazwy, bit 7 - czy jest to ostatni fragment nazwy, a bit 8 - czy plik został usunięty lub jego nazwa skrócona
01H-0AH	10	Pierwsze 5 znaków nazwy
0BH	1	Atrybut (zawsze F)
0CH	1	Zarezerwowany (zawsze 0)
0DH	1	Suma kontrolna wersji krótkiej 8+3
0EH-19H	12	Kolejne 6 znaków nazwy
1AH-1BH	2	Numer początkowego klastra (zawsze 0)
1CH-1FH	4	Dwie ostatnie litery nazwy

FAT - wady systemu plików FAT

- **fragmentacja wewnętrzna** - nawet najmniejszy plik zajmuje całą JAP - gdy rozmiar klastra jest duży, a na dysku znajduje się dużo małych plików - pewna część miejsca jest tracona
- **fragmentacja zewnętrzna** - silna fragmentacja plików pomiędzy wiele klastrów o bardzo różnym fizycznym położeniu na dysku (konieczność okresowej defragmentacji przy użyciu specjalnych narzędzi programowych)
- duże prawdopodobieństwo powstawania błędów zapisu, polegających na przypisaniu jednego klastra dwóm plikom (tzw. **crosslinks**), co kończy się utratą danych z jednego lub obu „skrzyżowanych” plików
- typowym błędem, pojawiającym się w systemie FAT, jest również pozostawianie tzw. **zagubionych klastrów (lost chains)**, tj. jednostek alokacji nie zawierających informacji, ale opisanych jako zajęte
- brak mechanizmów ochrony - **praw dostępu**

exFAT (FAT64)

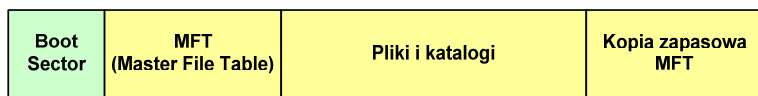
- stworzony przez Microsoft na potrzeby pamięci Flash
- po raz pierwszy pojawił się w listopadzie 2006 roku w Windows Embedded CE 6.0 i Windows Vista SP1
- obsługiwany także przez Windows 7/8/10, Windows Server 2003/2008, Windows XP SP2/SP3, Linux
- może być używany wszędzie tam, gdzie NTFS nie jest najlepszym rozwiązaniem ze względu na dużą nadmiarowość struktury danych
- podstawowe cechy:
 - maksymalna wielkość pliku to $2^{64} = 16 \text{ EB}$
 - maksymalna wielkość klastra - do 32 MB
 - nieograniczona liczba plików w pojedynczym katalogu
 - prawa dostępu do plików i katalogów

NTFS (New Technology File System)

- wersja 1.0 (połowa 1993 r.) - Windows NT 3.1
- wersja 1.1 (jesień 1994 r.) - Windows NT 3.5
- wersja 1.2 (NTFS 4) - Windows NT 3.51 (1995 r.)
- wersja 3.0 (NTFS 5) - Windows 2000
- wersja 3.1 (NTFS 5.1) - Windows XP/Server 2003/Vista/7/8/10
- teoretyczny rozmiar partycji NTFS wynosi $2^{64}-1$ klastrów, ale Windows potrafi obsłużyć tylko $2^{32}-1$ klastrów (dla klastra 64 kB - ok. 256 TB)
- tabela partycji w MBR dysku twardego ogranicza rozmiar partycji do 2 TB
- teoretyczna wielkość pliku wynosi 2^{64} bajtów minus 1 kB, ale Windows ogranicza ten rozmiar do 2^{44} bajtów minus 64 kB (ok. 16 TB)

NTFS

- struktura wolumenu (dysku) NTFS:

- Boot Sector rozpoczyna się od zerowego sektora partycji, może zajmować 16 kolejnych sektorów, zawiera podobne dane jak w systemie FAT
- MFT (Master File Table) - specjalny plik, niewidoczny dla użytkownika, zawiera wszystkie dane niezbędne do odczytania pliku z dysku, składa się z rekordów o stałej długości (1 kB - 4 kB)
- pierwsze 16 (NTFS 4) lub 26 (NTFS 5) rekordów jest zarezerwowane dla tzw. metaplików, np.
 - rekord nr: 0 plik: \$Mft (główna tablica plików)
 - rekord nr: 1 plik: \$MftMirr (główna tablica plików 2)
 - rekord nr: 5 plik: \$ (indeks katalogu głównego)

NTFS

- struktura wolumenu (dysku) NTFS:

- pozostała część pliku MFT przeznaczona jest na rekordy wszystkich plików i katalogów umieszczonych na dysku
- jeśli pierwszy rekord MFT jest uszkodzony to system automatycznie odczytuje drugi rekord, w którym zapisana jest kopia pierwszego
- położenie obu metaplików \$Mft i \$MftMirr zapisane jest w sektorze startowym partycji

NTFS

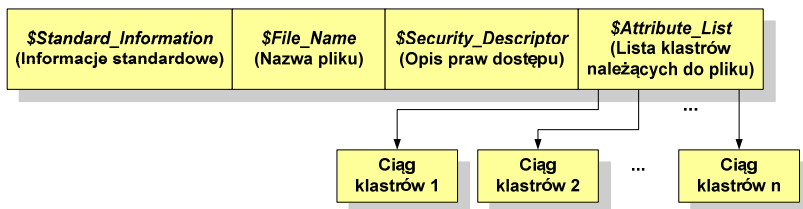
- struktura wolumenu (dysku) NTFS:

- plik w NTFS to **zbiór atrybutów**
- wszystkie atrybuty mają dwie części składowe: **nagłówek** i **blok danych**
- **nagłówek** opisuje atrybut, np. liczbę bajtów zajmowanych przez atrybut, rozmiar bloku danych, położenie bloku danych, znacznik czasu
- **bloku danych** zawiera informacje zgodne z przeznaczeniem atrybutu

NTFS - Pliki

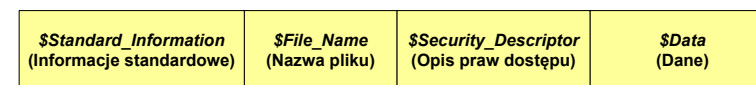
- jeśli atrybuty pliku są duże (najczęściej dotyczy to atrybutu **\$Data**), to w rekordzie w MFT umieszczany jest tylko nagłówek atrybutu oraz wskaźnik do jego bloku danych, a sam blok danych przenoszony jest na dysk poza MFT (atrybuty **nierezydentne**)
- blok danych atrybutu nierezydentnego zapisywany jest w przyległych klastrach
- jeśli nie jest to możliwe, to dane zapisywane są w kilku ciągach jednostek alokacji i wtedy każdemu ciągowi odpowiada wskaźnik w rekordzie MFT

NTFS - Pliki

- pliki w systemie NTFS są reprezentowane w MFT przez rekord zawierający atrybuty:

- **\$Standard_Information**
- **\$File_Name**
- **\$Security_Descriptor**
- **\$Data**

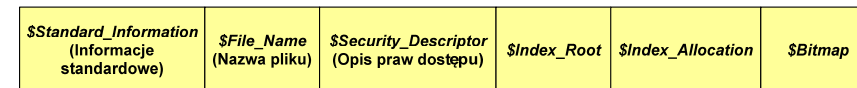

- w przypadku małych plików wszystkie jego atrybuty zapisywane są bezpośrednio w MFT (atrybuty **rezydentne**)

NTFS - Katalogi

- katalogi reprezentowane są przez rekordy zawierające trzy takie same atrybuty jak pliki:

- **\$Standard_Information**
- **\$File_Name**
- **\$Security_Descriptor**

- zamiast atrybutu **\$Data** umieszczone są trzy atrybuty przeznaczone do tworzenia list, sortowania oraz lokalizowania plików i podkatalogów

- **\$Index_Root**
- **\$Index_Allocation**
- **\$Bitmap**

Koniec wykładu nr 6

Dziękuję za uwagę!